

แนวหน้า

อนาคตการศึกษาไทย

ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่ไม่มีการวางแผนระยะยาว มีแต่การวางแผนระยะสั้น ในลักษณะแก้ปัญหาเฉพาะหน้า โครงการใหญ่ๆ ซึ่งใช้เวลาทำต่อเนื่องเป็นเวลานาน มักตั้งง่าย, ล้มง่าย, เปลี่ยนแปลงยกเลิกง่าย จนนานาประเทศจัดอันดับความไม่น่าเชื่อถืออยู่ในระดับต้นๆ

การบริการและการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน ประสบความสำเร็จและไร้ความต่อเนื่องตั้งแต่ระดับล่างสุดจนถึงระดับสูงสุด แต่ละปีมีเด็กไทยเกิดใหม่ปีละกว่า 1 ล้านคน เด็กเหล่านี้ได้รับการศึกษาภาคบังคับชั้นประถม 6 ในอัตราสูงก็จริง แต่เมื่อเข้าสู่ระดับมัธยม เด็กหายไปจากภาคการเมืองเกือบครึ่ง และเมื่อถึงระดับอาชีวศึกษาระดับมหาวิทยาลัยเด็กก็ยิ่งหายไปจนน่าตกใจ

กล่าวได้ว่า การวางแผนใช้ทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นทรัพยากรมีค่าที่สุดในชาติของประเทศไทย ประสบความสำเร็จตั้งแต่ระดับประถมจนถึงระดับมหาวิทยาลัย

เมื่อเร็วๆ นี้ สภาอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิหลายคนไปแสดงทัศนะถึงทิศทางการบริหารมหาวิทยาลัยภาครัฐ ปรากฏว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีข้อเสนอที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง โดยระบุว่าหน่วยงานมหาวิทยาลัยภาครัฐจะต้องเร่งปฏิรูปตนเองโดยเร็วที่สุด เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคม และสอดคล้องกับการพยายามปฏิรูประบบราชการ ซึ่งรัฐบาลกำลังเร่งมือทำอยู่

การบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐต้องปรับเปลี่ยนมาสู่การมีอิสระมากขึ้น มีระบบตรวจสอบ, ควบคุมและวางแผนในระดับสูงสุดเป็นหนึ่งเดียวกัน งานภาควิชาการก็ต้องเพิ่มศักยภาพให้สูงตามไปด้วย เพราะที่ผ่านมาสถานะของคณาจารย์และข้าราชการเจ้าหน้าที่ทุกคนในมหาวิทยาลัยของรัฐ มีสภาพสับสนปนเปกัน เพราะซีกหนึ่งเป็นข้าราชการประจำ อีกซีกหนึ่งเป็นนักวิชาการที่ดิ้นรนแสวงหาความมีอิสระในเชิงวิชาการ อีกซีกหนึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งสังคมคาดหวังจะช่วยให้ช่วยชี้ทางสว่าง

ในสภาพที่สับสนหาตัวตนชัดเจนได้ยากเช่นนี้ ทำให้ระบบการบริหารมหาวิทยาลัยของรัฐขาดทิศทางอันแน่นอน ผู้บริหารมักทำตัวลู่ตามลมเพื่อความอยู่รอด และการสรรหาอธิการบดี, คณบดี, หัวหน้าภาควิชา ซึ่งใช้รูปแบบประชาธิปไตย คือเปิดให้สมัคร, นักศึกษา, ข้าราชการ, คณาจารย์ ออกเสียงลงมติว่าจะเลือกใครนั้น ว่ากันที่จริงก็ไม่ได้เป็นหลักประกันในเรื่องคุณภาพของตัวบุคคลที่รับอาสามาเป็นผู้บริหารมากนัก

เนื่องจากปรากฏว่ามีการวิ่งเต้นหาเสียงกันไม่เลิกกับพวกนักการเมือง มีการเลี้ยงดูให้สัญญาและกล่าวร้ายป้ายสีสาดโคลนกันจนทำให้เกิดความแตกแยกบาดหมางกันภายในมหาวิทยาลัย ฝ่ายที่ชนะเลือกตั้งไม่ได้รับความร่วมมือจากฝ่ายที่แพ้เลือกตั้ง ทั้งๆ ที่อยู่มหาวิทยาลัยเดียวกัน

ระบบการสรรหาและคัดเลือกผู้บริหารมหาวิทยาลัยเช่นนี้ไม่ควรใช้อีกต่อไป เพราะทำให้การบริหารมหาวิทยาลัยอ่อนแอ นำไปสู่ความล้มเหลวในการบริหารด้านอื่นๆ คุณภาพการเรียนการสอนตกต่ำลง ซึ่งเป็นเรื่องน่าเสียดายอย่างยิ่ง เพราะแต่ละปีการลงทุนของรัฐในด้านนี้คิดเป็นเงินจำนวนมาก

มหาวิทยาลัยภาครัฐจะวางตัวนิ่งเฉยอีกต่อไปไม่ได้ ต้องแยกงานบริหารกับงานวิชาการออกจากกัน ปรับระบบสรรหาและคัดเลือกผู้บริหารให้เหมาะสมกับความเป็นจริง เพื่อปฏิรูปตนเองให้ทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก และเรื่องนี้ไม่มีใครช่วยได้นอกจากคนในมหาวิทยาลัยนั้นจะเกิดจิตสำนึกและลงมือทำด้วยตนเอง